

ת פ א ר ת ר א ד ז י ן

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ב"ה גיליון פרשת קדושים תשפ"ד

ממשנתו הטהורה של כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצללה"ה

בסוגיית "אהבת ישראל"

(=למצוות "ואהבת לרעך כמוך" שבפרשה)

על מעלתה ומרכזיותה של מידת "אהבת ישראל" בעבודת השם ובהנהגה שבין אדם לחברו, מושתתת הייתה במידה רבה משנתו הטהורה של כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצללה"ה, כידוע ומפורסם אצל כל אנשי שלומנו (ז"ל וייבדלו לחיים) שזכו לחסות בצל קודשו, ואצל היהודים הרבים מכל שכבות הציבור, שפקדו את מעון קדשו והתדפקו על דלתותיו.

כמעט ולא הייתה שיחה אחת מבין שיחות קדשו במשך עשרות שנות הנהגתו הטהורה, שלא הסתיימה בייחול הקבוע הבוקע מקרב לב טהור אוהבן של ישראל: "אהבה, אחוה, שלום ורעות!" אינספור שיחות קודש ודברי תורה הקדיש כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל לנושא חשוב זה ולכל הקשור בנידון.

ואכן, ניתן היה להיווכח ולראות בהנהגתו והליכותיו בקודש של כ"ק מרן רבנו זצ"ל, בבואה נאמנה לאמרת צדיקים הידועה בקשר למטבע הלשון ב"פרקי אבות": "הוא היה אומר!" כשהמכוון בביטוי מיוחד זה הינו: "הוא" מה שהיה מהותו ומידתו של החכם בעל השמועה "היה אומר", זאת נושא היה על שפתותיו בתדירות במאמר פי קדשו.. ואכן כידוע ומפורסם מידה מוזהבת של "אהבת ישראל" טהורה כנה ואמיתית, של צדיק וחסיד ועובד השם, מבלי 'חשבונות' צדדיים – מידת קודש זו ענדה רבנו כעטרה לראשו, ואפיינה היטב את דרכיו והליכותיו בקודש והנהגתו עם הבריות.

לפנינו בזאת כמין "העתקה מלה במלה" מתוך "מעשה רב" שנשמע בהזדמנויות שונות מפי כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל לה"ה בשיחות קדשו שנגעו בנושא, סיפור דברים "מכלי ראשון" כ"ק מרן זצ"ל עם "מוסר השכל" גדול בצדו. מוגש בזאת לרגל פרשת השבוע – פרשת קדושים, כשלקחו ונחיצותו משמשים לאורך השנה כולה כמובן.

כה דיבר בקדשו כ"ק אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל:

"בשנים שבטרם המלחמה בפולין, בעת שהתגוררתי במחיצת קדשו של כ"ק מרן גיסי אדמו"ר הגאון הקדוש (רבי שמואל שלמה) זצ"ל בעיר "ראדזין", והגדתי אז שיעור קבוע לפני "בעלי בתים", חליתי על צרידות בגרון לא עליכם, עד שבקושי יכולתי להוציא מלה מפי. יעצו לי הרופאים, כי אסע לעיר המרפא הידועה "קרעניץ" בפולין, ששם מצויים מעיינות מרפא שיוכלו להעלות מזור לחולי. כך עשיתי, ולאחר שהייה במעיינות המרפא חזר אליי כוח הדיבור ב"ה.

"בעת שהותי במעיינות המרחצאות, זכיתי לראות במו עיניי הרבה רבנים וגדולי ישראל מכל רחבי פולין, ששם הלך לפניהם. כמו כן זכיתי להשתתף בישיבת 'וועדה' ("קאָמיטע") שהוקמה בידי גדולי הרבנים ועסקנים ששהו בעיירה זו, במטרה להגיש עזרה כספית עבור המוני העם מחלימים דלי אמצעים מקרב בני ישראל שהתקבצו לעיירת המרפא, שקצרה ידם מלשאת בהוצאות המרפא הגבוהות הכרוכות בטיפול הרפואי.

"בוועדה זו השתתפו רבנים וכן אישי ציבור נודעים, נערכה ישיבת פתיחה מיוחדת שבו נאמו חלק מן הנאספים. זכורה לי במיוחד השתתפותו של אחד מחשובי רבני גליציה בתקופה ההיא, הגאון הנודע רבי זאב (וועלוויל) ניסנבוים זצ"ל הי"ד, ששימש כראש בית דין בעיר "דרוהוביטש" (=עיר במזרח גליציה), מחברם של ספרים החשובים הנודעים: ספר "כבוד הלבנון" דרשות, ושאלות ותשובות "זיו הלבנון".

הרב ניסנבוים זצ"ל, היה מן היושבים ראשונה במלכות חסידות "צ'ורטקוב", ובעת שעלה לנאום באספה זו, השמיע ממדברות קדשו של מורו ורבו, הלוא הוא הרב הצדיק קודש הקדשים אדמו"ר הזקן רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע (ובלשון אדמו"ר: "דָּעַר עֲרֵשְׁטֵעַ טשאָרְטקאָווער רַעבִין!!" – הרבי הראשון מצ'ורטקוב), בנו של הרב הקדוש מרוזין זי"ע, אשר אותם זכה לשמוע בעצמו מפי קדשו זי"ע. (=בספרו זאת מזיכרנו הטוהר, היה כ"ק מרן אדמו"ר חוזר על הדברים בהטעמה יתירה וברגש קודש).

וכך בזה הלשון התבטא הרבי הקדוש מטשורטקוב זי"ע:

"יהודים יקרים מאחינו בני ישראל, שקובעים תדיר עיתים לתורה ולעבודת השם, נזקקים לעתים לנדוד לעיירות מרפא ולמרחצאות לצורכי עסקי רפואה. בזמן שהותם במקומות ההם, במשך ימים או שבועות לפי הצורך, עסוקים המה מידי יום ביומו בטיפולים שונים הקשורים למרחצאות ולרפואה, ואין שורר אצלם "סדר היום" קבוע כמו בבית, ממולא בלימודים ובשיעורי תורה וכדומה. "עבודת הבורא" – מה תהא אפוא עליה??..."

"אלא, אומר אני:

"יהודים מאחינו בני ישראל, שמתקבצים המה לעיירות המרפא ולמרחצאות מכל קצווי תבל וממדינות שונות, בעת שהותם יחדיו במקום הם נפגשים ומתוועדים מידי יום ביומו עם יהודים שונים, שאלמלא זימנה אותם "השגחה הפרטית" לאותה אכסניה להיות מצויים תחת קורת גג אחת, מעולם לא היו רואים ומכירים אלה את אלה. הם יושבים ומתעסקים יחד בשיחות רעים, מספרים אלה לאלה מעסקיהם ומצבם, עד שנהיים אוהבים נאמנים זה לזה, ונוצרת בינם חיבה ואהבה שאינה תלויה בדבר, שזוהי בגדר "אהבת ישראל".

"אומר אני: "אהבת ישראל – זוהי 'עבודת הבורא'!"...

עד כאן הגיעו מדברות קדשו של אדמו"ר הישיש קודש הקדשים, הרבי מצ'ורטקוב רבי דוד משה, זכר צדיק וקדוש לברכה – זכותו יגן עלינו, כפי שנשמעו מפה קדשו.

וובהזכירו אלה הדברים – היה חוזר וכופל כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זי"ע בקול רעש דברי קדשו של אותו צדיק בשפת היידיש:

"אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל" – דאָס איז "עבֹדַת הַבּוֹרֵא"!!

אשרי אוזן שמעה זאת מפורש יוצא מפי כ"ק אדמו"ר זצ"ל, זי"ע]

זכותם של צדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל,

ונזכה להידבק בדרכי קדשם – אמן!

לקט אמרים

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע מאיזביצא-ראדזין

קדושים תהיו

תיבת "קדושים" משמשת בפסוק במשמעות כפולה, מלשון 'הבדלה' כמו "הַבְּדִלְתָּ וְקִדְשְׁתָּ...". וכן מלשון 'זימון' כמו "קְדֹשׁ-צוּם!"

פירוש הדבר, כי השם יתברך אומר להם לישראל:

"קְדוּשִׁים תִּהְיוּ" – הָיִו מוּבְדָלִים וּמוֹפְרָשִׁים מֵעֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שְׁאִינֶם הַכְרַחִיִּים עֲבוּרְכֶם, וּמִמִּילָא "קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' א" הַיֵּינוּ תִּיהַפְּכוּ לֵהִיּוֹת מִזִּמְנֵי תְדִיר לְדַבְרִים שֶׁבְקִדּוּשָׁה, וְתִרְגִּישׁוּ מוֹכְנוֹת בְּנַפְשְׁכֶם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ.

(מי השלוח)

"כָּל מְקוֹם שֶׁאֲתָהּ מוֹצֵא גֵדֶר עֲרוּהָ, אֲתָהּ מוֹצֵא קְדוּשָׁה!"

[רש"י]

מהו פשר לשון הווה שנקט רש"י "כל מקום שאתה מוצא.. אתה מוצא קדושה"?

אומר רבנו הקדוש "מי השלוח":

כוונת הדברים, כי תיכף עם הקמת 'גדר' וסייג מפני העריות, מופיעה קדושה בנפש האדם המקבל, והיא מתחילה לשרות עליו לאלתר!

להורות נתן הכתוב, אודות גודל כוחה של "קבלה טובה" בענייני קדושה מצד האדם: מכיוון שאדם מקבל על עצמו "גדר" מפני "ערווה" (=מושג כולל לחמדות עולם הזה) – אזי תיכף שורה מידה של קדושה על זה האדם. ואף אם "בשעת מעשה" אין הדבר מורגש אצלו, הינו מובטח על כך מן הכתוב, וחזקה כי מכאן ואילך שורה בו מידה של 'קדושה', זאת בגין הגדר הטוב שקיבל על נפשו.

(מי השלוח)

¹ יואל א, יד. וראה רש"י שם: 'הזמינו צום'.

קְדוּשֵׁים תִּהְיוּ..

אומר רבנו בעל "מי השלוח":

בפרשיות הקודמות² הזהירה התורה אותנו מפני מאכלות אסורות (=דם ובעלי חיים טמאים), וכן מן העריות האסורות בתכלית על האדם.

ואילו בפרשה הנוכחית מוסיפה התורה הוראה שנוגעת לדברים המותרים, שאף בהם יהא אדם מקיים בעצמו כמאמר "קדש עצמך במותר לך"³!

לאמור:

אף בדברים "המותרים", היינו בענייני העולם הזה הנחוצים לאדם כאכילה ושתייה וכדומה, בל תהיו "משוקעים" לגמרי בתאוה, אלא עשו ככל הנצרך לגופכם, איכלו מאכלכם ועסקו בפרנסתכם, אך מתוך "ישוב הדעת" ולא מתוך "בהילות" או חטף. שכן דבר לא ילקח מכם אם הינו שייך לכם, ואלו "חיפזון" ובהילות על שום מה?! עיסקיכם הגשמיים ייעשו אפוא מתוך מידת "דרך ארץ" ומתינות, כיאה וכיאות לאיש ישראל ההולך בדרך השם.

(מי השלוח)

*

אֵל תִּפְנּוּ אֶל-הָאֱלִילִים, וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם [יט, ד]

מפרש רבנו "בית יעקב":

"אלילים" שבכתוב, רומזים אל 'גוון' של 'עבודה'. היינו: בל נפנה אל הגוון החיצוני והנאה שבעבודה שהוא מוצא חן בעינינו, מבלי התחשבות בתוכן המבוקש היינו 'רצון השם' שבדבר – אלא נהיה מבקשים אחר רצון ה' שבקיום אלה המעשים.

שכן פעמים שדברי תורה שונים נראים בעיני האדם פעוטי ערך, ואילו דברי תורה אחרים נמדדים בעיניו כגדולים וחשובים, עד שהם דוחים לפי מחשבתם כל דבר אחר, זאת בקנה מידה של 'גוון' חיצוני בלבד שאינו כפי ההלכה.

כך למשל, הננו מוצאים במעשיו של אדם המוגדר בגמרא "חסיד שוטה" – שכאשר יבחין באישה הטובעת בנהר לא ייחפו להצילה, מפני שחושש

² פרשת שמיני, ופרשת אחרי מות.

³ ספרי ראה, קב.

מלהיכשל במראה אסור.⁴ והרי לפי ההלכה הפסוקה הרי 'פיקוח נפש דוחה כל התורה כולה' ורצון השם יתברך הינו שיצילה – ולא שיעמוד מנגד, חלילה!

כמו כן יש לך אדם שומר פיו ולשונו, ואף על פי כן באם ייודע לו כי פלוני זומם לגמול רעה לחברו – מחויב הוא לגלות זאת באוזני חברו למען יידע להיזהר על נפשו, ואינו נקרא בכך 'הולך רכיל' כלל רק אדרבה, באם יבחר להתעטף בשתיקה מטעמי צדקות כביכול, הינו מפר בכך את רצון השם, ועובר על לאו מפורש שבתורה "לא תעמד על-דם רעה"⁵!

כיוצא בזה, פעמים שאדם הינו מצוי בסכנת חיים, ויש צורך לחלל עבורו את השבת, בל יאמר אז אדם "כיצד אהיה 'מחלל שבת'..?"! שכן לעת שכזאת רצון השם הינו דווקא שיחלל את השבת, שהרי כלל נקוט בידינו 'פיקוח נפש דוחה שבת'! וכן באדם חלוש הגוף שבאם יצום ביום הכפורים יסכן בכך את נפשו, חלילה לו מלצום, רק יאכל וישתה לשיעורים. כל הללו הינן דוגמאות באדם, שעלול להחמיץ את תוכן רצון התורה מתוך שהינו נדבק לפן החיצוני גרידא וגוון המצווה, ולא במילוי רצון השם שהינו תוכן המצווה ונשמתה.

זהו שיזהיר אותנו הכתוב: "אל תפנו אל-הָאֱלִילִים, וְאֵלֵהֶי מִסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם"! היינו: בל תהיו פונים אל הגוון גרידא שבמצווה, כאלו 'גוון' מסוים שבה מוצא חן בעיניכם, שכן זהו בבחינת סגידה אל 'אליל' שמוצא חן בעיניו לפי הגוון שלו. כמו כן אומר הכתוב "וְאֵלֵהֶי מִסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם", היינו מין אלוהות "יצוקה" וקבועה, חסרת חיות פנימית. רק תהיו פונים אל התוכן והפנימיות של כל דבר, בכדי להיודע ולהיגלות מהו רצון השם בעניין, ומהי דעת תורה בכל מצב ומצב! בכך תהיו הולכים באורחות יושר ובדרך השם.

[בית יעקב" הכולל; והשווה גם ב"י ויקרא, בסוף הפרשה]

*

לֹא תִגְנְבוּ, וְלֹא-תִכְחָשׁוּ וְלֹא-תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעֵמִיתוֹ... אָנִי ה'

(יט, יא-יב)

אומר רבנו הקדוש בעל "בית יעקב":

ישנם בני אדם שחושבים בליבם, כי בגרימתם עוול לזולת בתחומים הנוגעים אל "בין אדם לחברו", הינם חוטאים רק כלפי אותו אדם שגרמו לו עוול, אבל אין

⁴ סוטה כא, ב.

⁵ ויקרא יט, טז. והוא סיום הפסוק המתחיל ב'לא תלך רכיל', להודיע שאפילו הכי פעמים שיש צורך כגון בכזה.

כאן שמץ חטא "בין אדם למקום" .. כתוצאה מחשיבתם זו, נוטים הם לזלזל ולהקל ראש בחטאי "בין אדם לחברו" לדאבון כל לב.

אכן באמת טועים בני אדם הללו מאוד.

שכן מלבד העובדה הפשוטה שמצוות הללו נצטוונו עליהן מפי הבורא, בדיוק כבכל המצוות האחרות – הרי כידוע מציאותה של שכינה הקדושה הינה בכל מקום "מלא כל-הארץ כבודו"⁶ ו"לית אתר פנוי מיניה"⁷ (= אין מקום בעולם פנוי משכינת כבודו). הפוגע בחברו וגורם לו עוול, הינו אפוא פוגע בהכרח בשכינה כביכול, המצויה ושוכנת במקום זה שבו נמצא חברו שהוא פוגע בו!

זהו שמסיים הכתוב באזהרת "לא תגנבו.. ולא-תכחשו.. איש בעמיתו" תוך הדגשת "אני ה'!" היינו: בל תעלה על דעתך בפגיעתך בחברך לאמור "מה עשיתי, בסך הכול פגעתי בפלוני..!" רק תן דעתך אל שכינת קל שהיא מצויה בכל מקום בעולם, ואל תמר בו חלילה! שכן בכל מעשה פגיעה בחברנו, טמונה מידה של פגיעה בעצמותו יתברך, כביכול.

זהו לימוד מוסר השכל נוקב לעניינים של "בין אדם לחברו" עד היכן מהראוי ליזהר בעניינם, ולא לזלזל בהם יותר מבשאר איסורי תורה חלילה.

(בית יעקב)

*

לא תעשק את-רעה, ולא תגזל (יט, יג)

מילא "לא תגזל" בידוע מהו, שלא יהא אדם לוקח דבר משל חברו – אולם "לא תעשק" שבכתוב מהו?? (=והשוו רש"י)

מחדש רבנו הקדוש בעל "מי השלוח" זי"ע – על יסוד דברי חז"ל הקדושים: כל טובה, שיכול אדם להמציא עבור חברו, והינו נמנע מכך ללא סיבה מספקת – הינו נחשב בכך במובן ידוע כמו "עושק את חברו" מטובה זו!

סימוכין לדבר ניתן למצוא בגמרא מפורשת במסכת ברכות⁸ – שם נאמר כדלהלן:

⁶ ישעיה ו, ג.

⁷ תיקוני זוהר, תיקונא שבעין.

⁸ ברכות יב, ב.

”אמר רבה חיננא סבא משמיה דרב:

כל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו, ואינו מבקש, נקרא 'חוטא'
שנאמרו⁹ ”גם אנכי חלילה לי מחטא לה', מחדל להתפלל בעדכם!”

[ע"כ]

הרי לנו, שלמרות כי "חטאו" של אדם הינו מסתכם בכך, שביכולתו לעזור לחברו בתפלה ואין הוא עושה כן – יש בזאת משום דרגה של "חטא"!

בבסיס חטא זה מצוי יסוד ה"עושה" שבמניעת טוב מבעליו, "טוב" כזה שביכולתו של אדם להיטיב בו לחברו, והינו מונע עצמו מכך מבלי סיבה מהותית.

ללמדך, עד כמה גודל המחויבות שיש לכל אחד ואחד להיטיב לזולתו כפי יכולתו.

(מי השלוח)

*

וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ, אֲנִי ה' (יט, יח)

מה פשר סיום לשון הכתוב "אני ה'?"

ברם, בעצם ניתן לשאול:

הכיצד תצווה התורה לאדם שיאהב לזולת במידה שהוא אוהב את עצמו? הרי אהבה עצמית של אדם הינה מסוג אהבה החזקה שבאדם – ומה ידמה ומה ישווה לה??

אלא, מבאר כדרכו רבנו הקדוש "מי השלוח":

אחת המניעות המשמעותיות, המונעות מאתנו לאהוב את הזולת הינה העובדה, שהננו מכירים במגרעותיו של אותו אדם, ובתור שכזה, קשה עלינו 'לחבב' אותו. שכן מי מסוגל הינו לחבב במיוחד אדם בעל מגרעות כאלה וכהנה??

אלא שמנגד מתעוררת שאלה: וכי כיצד יאהב אדם את עצמו אהבה עזה כל כך, בשעה שבכל אדם מצויות מגרעות כאלה ואחרות, שכידוע "אדם אין צדיק

⁹ שמואל-א, יב-כג.

**בְּאֶרֶץ, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה-טוֹב וְלֹא יַחֲטָא¹⁰ וְהָרִי "לֵב יוֹדֵעַ מֵרַת נַפְשׁוֹ"¹¹ וּמְכִיר הֵינּוּ
בַּמְּגֵרֹת עֲצֻמוֹ! אֵלֹא שֶׁעַל כֵּךְ כָּבַר הַשֵּׁיב שְׁלֹמֵה הַמֶּלֶךְ ע"ה בְּאִמְרוֹ "וְעַל פֶּל-
פְּשָׁעִים - תִּכְסֶּה אֶהְבָּה"¹²! וּמֵאַחַר וּבְלִיבוֹ שֶׁל אָדָם מִקְּנַת אֶהְבָּה עֲזָה כִּלְפֵי
עֲצֻמוֹ, אִי-לִכְךָ אֶהְבָּה זֶה מִחֻפָּה עַל כָּל "פְּשָׁעִיו", שֶׁכֵּן מִלְּמַד הוּא 'זְכוּת' עֲלֵיהֶם
וְהֵינּוּ מִקְּבֵל עֲצֻמוֹ 'כְּמוֹת שְׁהוּא'!**

וּבִכֵּן דְּרִישָׁה מֵעֵינַן זֶה, מִפְּנֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה כִּלְפֵי הָאָדָם:

"כִּשְׁם שֶׁהֵנָּךְ אוֹהֵב וּמִקְּבֵל אֶת עֲצֻמְךָ, לְמִרְוֹת חֲסִירוֹנוֹתֶיךָ הַמוֹכַחִים שֶׁהֵנָּךְ מִן
הַסֵּתֵם מוֹדַע אֲלֵיהֶם, כָּל זֹאת עַל שׁוֹם אֶהְבַּתְךָ שֶׁתִּכְסֶּה "עַל כָּל פְּשָׁעִים" - כֵּךְ
בְּמִידָה זֶה תִּהְיֶה גַם אוֹהֵב וּמִקְּבֵל גַּם אֶת חֲבֵרְךָ וְתִתְעַלֵּם מִמְּגֵרֹתָיו. שֶׁכֵּן אֵילוֹ
תִּאֲהַבְנוּ בְּאִמְתּוֹ, חֻזְקָה שֶׁתִּמְצָא בּוֹ אֵף אֶת מַעֲלוֹתָיו (=כְּמֵאִמֵּר "וְנִרְאָה כָּל אֶחָד
מֵעֲלוֹת חֲבֵרָנוּ..¹³) וְאִזּוֹ גַם לֹא יִפְרִיעוּ לְךָ "חֲסִירוֹנוֹתָיו" מִלֵּא הוֹב אוֹתוֹ - בְּדִיוֹק כְּפִי
שֶׁחֲסִירוֹנוֹתֶיךָ שֶׁלְךָ אֵינָם מִפְּרִיעִים בְּעֵדֶךָ לֵאמֹר אֶת עֲצֻמְךָ..."

וְזֶהוּ שֶׁנִּצְטוּוּנוֹ מִן הַכְּתוּב:

"וְאֶהְבֶּךָ לְרַעֲךָ" - וְכִי תֹאמֵר, הַכִּיִּצְד אֶהְבְּנוּ, וְהִלּוּא אָדָם זֶה 'כֵּךְ וְכֵךְ' הֵינּוּ?!
הַתְּשׁוּבָה לְכֵךְ הֵינָה: "כְּמוֹךָ!" הֵינּוּ: כִּשְׁם שֶׁהֵנָּךְ אוֹהֵב אֶת עֲצֻמְךָ, וְאֶהְבַּתְךָ זֶה
מִחֻפָּה אֲצִלְךָ "עַל כָּל דְּבַר פְּשָׁע", כֵּךְ בְּמִידָה זֶה תִּאֲהַב גַּם לְרַעֲךָ וְתִקְבַּל אוֹתוֹ
'כְּמוֹת שְׁהוּא'!

וְהַכְּתוּב מְסִיִּים בְּזֹאת וְקוֹבַע: "אֲנִי ה'!" - לֵאמֹר:

הֵן א-ל אחד בראנו, והוא יודע ומכיר את נפשות כולכם ורואה גם בכל
חֲסִירוֹנוֹתֵיכֶם, וְאֵף עַל פִּי כֵּן אוֹהֵב הֵינּוּ אֶתְכֶם כְּאֶהְבַּת אֵב לְבָנוּ כְּדִרְשַׁת חֲכָמֵינוּ
ז"ל¹⁴ עַל הַפְּסוֹק "בְּנֵי אֲתֶם לֵי אֱלֹהֵיכֶם"¹⁵ - "בֵּין כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ, אֲתֶם קְרוּיִים
בְּנֵי!" אִם כֵּן, מוֹטֵב תִּלְמָדוֹ מִמְּנֵי מִידָה זֶה וְתִאֲהַבו לְרַעֲכֶם כְּפִי שֶׁהֵינּוּ, לְמִרְוֹת
כָּל מֵה שֶׁהֵנְכֶם מְכִירִים וְיוֹדְעִים בְּמַהוּתוֹ כְּבִיכּוֹל.

(מִי הַשְּׁלוּח)

¹⁰ קהלת ז, כ.

¹¹ משלי יד, י.

¹² משלי י, יב.

¹³ תפלת הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע.

¹⁴ קידושין לו, א.

¹⁵ דברים יד, א.

חידוש עצום ונורא ביסוד מצווה זו של "אהבת ישראל", מצינו בדברי הגאון הקדוש רבנו צדוק הכהן מלובלין זצ"ל, מתלמידיו המובהקים של רבנו הקדוש מאיזביצא – זאת משמו של רבנו הקדוש הנ"ל.

משום עוצם החידוש ראוי לצטט הדבר בלשונו. וזהו לשונו הקדוש:

"קְדוּשֵׁי תְהִיּוּ". כמו ששמעתי¹⁶ ש"פרשת קדושים" פותחת "קדושים תהיו" ופירש גם כן, שהיא הבטחה שאז יהיו קדושים בכל הכתוב בפרשה – שאי אפשר לאדם לקיים המצוות הכתובות בפרשה זו, אם לא כאשר יהי קדוש בכל הכתוב מקודם!

"ואמר למשל: מצוות "וְאֶהְבֶּתְךָ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ" שאין ביד האדם כלל לקיימו, כי מה יעשה וליבו מכל מקום שונאו, או אינו אוהבו?!

"וכל השתדלות הלב שיאהבנו כמוהו ממש לא יועילו – אם לא קדם להגיע אל מדרגת הקדושה!"

[עכ"ל"ק הכהן זללה"ה, משם רבנו הקדוש מאיזביצא]

ביאורן של דברים:

אדם הינו "מצווה" כידוע לאהוב לרעהו כמוהו. אולם מניין תמצא האהבה מקום לשכון בליבו של אדם? כלום שייך 'לצוות' לאדם אודות "אהבה"?

התשובה לכך מצויה ב"כותרת" הפרשה, במילים "קדושים תהיו" – לאמור:

אהבת ישראל כנה ואמיתית, שלימה וטהורה, תוכל להימצא במי שלבו זך ונקי בקדושה ובאמונה. שכן כשמתבונן האדם באֵל אחד אשר בראו וברא גם לחברו, והרי "פֶל הַנְּקָרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאתִיו, יִצְרַתִּיו אֶף-עֲשִׂיתִיו"¹⁷, ככל שיתבונן אדם בכך ויקדש את עצמו ואת רצונותיו – כך יתנקה ממידות רעות, מילא תתעורר בליבו אהבה כנה כלפי רעהו, וידבק במידותיו של הקב"ה: "מה הוא רחום – אף אתה תהא רחום, מה הוא חנון"¹⁸!

וככל שיעלה במעלות הקדושה והחסידות, כך תתגבר אהבתו לחלק ה' עמו!

(על פי ספר "דובר צדק" מרבנו הכהן מלובלין זצ"ל)

¹⁶ סתם "שמעתי" שבספרי הגה"ק 'הכהן' ז"ע מלובלין, מתייחס כידוע אל דברי שמועה מפיו של מורו ורבו המובהק מרן הקדוש בעל ה"מי השילוח" מאיזביצא.

¹⁷ ישעיה מג, ז.

¹⁸ שבת קלג, ב.

את חקתי תשמרו, בהמתך לא תרביע פלאים, שדך לא תזרע פלאים, ובגד פלאים שעטנז לא יעלה עליך [יט, יט]

בכתוב פורטו כאן שלושת סוגי 'כלאים' שאסרה התורה: 'כלאי בהמה', 'כלאי זרעים', ו'כלאי בגדים' [=איסור שעטנז].

מרן בעל "אורחות חיים" ו"סדרי טהרות" זצ"ל, מאיר לנו ביסוד איסור כלאים:

הנה בכל פרט נברא – מאיר מרן "אורחות חיים" – השאיר הקב"ה סימנים ועקבות לשורש מוצאו, למען יוכל אדם דרכם 'להתבונן' בשורש יחושו לבורא יתברך, שהוא יצרו ובראו. מעין מטבע שטבעו חז"ל במאמרם "אין לך כל עשב ועשב, שאין לו מזל ברקיע, שמכה אותו ואומר לו 'גדל'!"¹⁹ ולכאורה מה עניין 'מזל ברקיע' שיש לכל עשב ועשב? אלא שהן הן הדברים, היינו היות ש'מכיר' אותו עשב בשורש יחושו למעלה, והכרה זו בעצמה מהווה עבורו מקור יניקתו וכוחו, הדוחק בו לגדול ולפרוח ולצמוח.

כיוצא בדבר מעיד בנו הנביא באמרו "ידע שור קנהו"²⁰, הכוונה בזאת אל תבנית 'שור' כביכול שחקוקה ב'מרכבה העליונה' בין חיות הקודש. היינו: לפי שמכיר 'שור' התחתון' במקורו העליון, אי לכך מצויה בעומק כל 'מין שור' שבעולם הכרה שורשית זו.

בניגוד גמור לכל זאת – ניצבת ועומדת מציאות מין "כלאים" בעולם.

דרכן של אומות העולם עוד מימי קדם, הייתה להרביע כל מיני חי וצומח שבטבע בהרכבות של "כלאים", למען אותו חי שנוולד כתוצאה מכך יצא כביכול מכלל שליטת בורא עולם שיצרו ובראו, וייחשב כולו "מעשה ידי אדם" עד שבאופן זה לא תחוש הבריאה את עצמה מחויבת כלל אל יוצרה. זאת לפי שוולד מוגמר שנוצר ממין כלאים כזה שמורכב מכמה מינים נבראים, מטושטש בו מוצא מקורו ושורשו, וכמעשה אדם גרידא הינו נחשב בעיני הרואה! תרכובת כזו מכונה היא בלשון הכתוב 'כלאים', ואי לכך נאסרה עשייתה מן התורה.

זהו גם שורש הדבר, שדרך אומות עובדי עבודה זרה מאז ומעולם הינה להזריע שדותיהן כלאים. בכדי שעל ידי זריעת כלאיים כזו ייפרד 'מין הצומח' משורש בריאתו כביכול, ובכך תוכל הבריאה להתכחש אל יוצרה ובוראה, עניין המסייע

¹⁹ בראשית רבה, פרשה י', סימן ז.

²⁰ ישעיה א, ג.

בידם עם רעיון 'עבודה זרה' שלהם, שעיקר עניינה הינו התכחשות וניתוק מן בורא העולם, וחוסר הכרה במעשיו של יוצר כל חלילה.

מנגד, ישראל קדושים הינם מצווים להכיר בשורש העליון של הבריאה ולשמור על קרבה מובהקת לשורש זה, הלכך נצטווינו מן התורה להתנזר כליל מן התערבות האדם במעשה הבריאה, שמתגלמת במעשי הרכבות 'כלאים' למיניהם.

[״סוד ישרים״, תניינא; ומבואר כל זאת באריכות בסוף מאמר 'עין התכלת' למרן זללה"ה]

שבת שלום ומבורך!

א גוטן חודש!

©

כל הזכויות שמורות

להוצאת "תפארת ראדזין"